

ТЕОРІЯ І МЕТОДИКА ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

УДК 378.014.5:17:004.8

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.20324096>

Академічна доброчесність в епоху ChatGPT у зкладах вищої освіти

Кучинська Ірина Олексіївна,

доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки та менеджменту освіти Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка, м. Кам'янець-Подільський, Україна,
<https://orcid.org/0000-0001-5025-4920>

Фалинська Зоряна Зенонівна,

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри спеціальної освіти Львівського національного університету імені І. Франка, м. Львів, Україна, <https://orcid.org/0000-0003-2172-1600>

Сапрікін Сергій Михайлович,

кандидат фізико-математичних наук, доцент кафедри вищої математики і статистики Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», м. Одеса, Україна, <https://orcid.org/0000-0003-3092-9809>

Прийнято: 02.05.2026 | Опубліковано: 21.05.2026

Анотація: У статті проаналізовано вплив стрімкого розвитку технологій штучного інтелекту, зокрема інструментів на кшталт ChatGPT, на трансформацію освітнього процесу у закладах вищої освіти. Встановлено,

що активне впровадження генеративних систем розширює можливості навчання та цифрової підтримки освітньої діяльності, однак водночас актуалізує низку викликів у сфері академічної доброчесності, зокрема щодо самостійності виконання робіт, визначення авторства та коректного використання цифрових ресурсів. **Метою статті** є аналіз впливу використання ChatGPT та інших генеративних систем штучного інтелекту на дотримання принципів академічної доброчесності у закладах вищої освіти, виявлення основних ризиків і можливостей, пов'язаних із їх застосуванням в освітньому процесі, а також окреслення підходів до формування ефективних політик і практик забезпечення академічної доброчесності в умовах цифрової трансформації освіти. **Методологічну** основу дослідження становлять аналіз і синтез наукових джерел, порівняльний аналіз, систематизація й узагальнення наукових підходів, а також структурно-функціональний аналіз, застосовані для оцінювання впливу генеративного штучного інтелекту на дотримання принципів академічної доброчесності в закладах вищої освіти. **У результаті** дослідження встановлено, що використання ChatGPT створює як нові можливості для навчання (підвищення доступності інформації, підтримка самостійної роботи здобувачів освіти), так і суттєві ризики порушення академічної доброчесності, зокрема плагіату та несанкціонованої допомоги. Виявлено недостатній рівень готовності багатьох закладів освіти до ефективного регулювання використання таких технологій. Водночас визначено, що впровадження чітких політик, розвиток цифрової грамотності та переорієнтація методів оцінювання можуть зменшити ці ризики. **У висновках** зазначено, що поширення ChatGPT та інших генеративних систем штучного інтелекту зумовлює необхідність переосмислення традиційних підходів до забезпечення академічної доброчесності в закладах вищої освіти. Останні повинні адаптувати освітні стратегії, впроваджувати нові нормативні рамки та формувати культуру

відповідального використання штучного інтелекту. Забезпечення балансу між інноваціями та етичними стандартами є важливим чинником збереження якості вищої освіти.

***Ключові слова:** штучний інтелект в освіті, етичні стандарти навчання, відповідальність здобувачів освіти, інноваційні освітні технології, автоматизовані системи генерації тексту, освітня політика.*

Academic Integrity in the Age of ChatGPT in Higher Education Institutions

Iryna Kuchynska,

Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Professor of the Department of Pedagogy and Education Management of the Kamianets-Podilskyi National University named after Ivan Ohienko, Kamianets-Podilskyi, Ukraine,
<https://orcid.org/0000-0001-5025-4920>

Zoryana Falynska,

Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor of the Department of Special Education of the Ivan Franko National University of Lviv,
Lviv, Ukraine, <https://orcid.org/0000-0003-2172-1600>

Serhii Saprikin,

Candidate of Physical and Mathematical Sciences, Associate Professor of the Department of Higher Mathematics and Statistics of the South Ukrainian National Pedagogical University named after K. D. Ushynsky,
Odesa, Ukraine, <https://orcid.org/0000-0003-3092-9809>

Abstract: *The article analyzes the impact of the rapid development of artificial intelligence technologies, particularly tools such as ChatGPT, on the transformation of the educational process in higher education institutions. It has been established that the active implementation of generative systems expands learning opportunities and digital support for educational activities; however, it simultaneously highlights a range of challenges in academic integrity, specifically regarding the autonomy of student work, the determination of authorship, and the correct use of digital resources. The **purpose** of the article is to analyze the impact of using ChatGPT and other generative artificial intelligence systems on compliance with the principles of academic integrity in higher education institutions, to identify the main risks and opportunities associated with their application in the educational process, and to outline approaches to forming effective policies and practices for ensuring academic integrity in the context of the digital transformation of education. The **methodological** basis of the study consists of the analysis and synthesis of scientific sources, comparative analysis, systematization and generalization of scientific approaches, as well as structural-functional analysis applied to assess the impact of generative artificial intelligence on adherence to academic integrity principles in higher education. As a **result** of the study, it was found that the use of ChatGPT creates both new learning opportunities (increased accessibility of information, support for students' independent work) and significant risks of academic integrity violations, including plagiarism and unauthorized assistance. A lack of preparedness in many educational institutions to effectively regulate the use of such technologies was identified. At the same time, it was determined that the implementation of clear policies, the development of digital literacy, and the reorientation of assessment methods can mitigate these risks. The **conclusions** state that the proliferation of ChatGPT and other generative AI systems necessitates a rethinking of traditional approaches to ensuring academic integrity in higher education institutions. The latter must adapt educational strategies, implement new*

regulatory frameworks, and foster a culture of responsible AI use. Maintaining a balance between innovation and ethical standards is a crucial factor in preserving the quality of higher education.

Keywords: *artificial intelligence in education, ethical standards in teaching, student responsibility, innovative educational technologies, automated text generation systems, educational policy.*

Постановка проблеми. Стрімкий розвиток технологій штучного інтелекту (далі – ШІ), зокрема генеративних моделей, трансформують освітнє середовище закладів вищої освіти (далі – ЗВО), змінюючи навчальні практики та наукову діяльність. Ці інструменти підвищують ефективність навчання, сприяють продуктивності й індивідуалізації освіти, водночас зумовлюючи етико-правові та методологічні виклики, особливо щодо академічної доброчесності.

Однією з основних проблем є визначення меж допустимого використання інструментів ШІ в освітньому процесі. Насамперед ідеться про ризик часткової або повної заміни власної інтелектуальної роботи автоматично згенерованим контентом. Це створює передумови для різних проявів академічної недоброчесності, зокрема плагіату, фабрикації, фальсифікації чи несанкціонованої співпраці. Водночас традиційні засоби виявлення порушень академічної доброчесності не завжди є достатньо ефективними, оскільки вони переважно орієнтовані на пошук текстових збігів і не повністю враховують особливості текстів, створених алгоритмами ШІ, які можуть характеризуватися високою мовною варіативністю.

До того ж ускладнювальним чинником є нормативно-правова невизначеність та відсутність уніфікованих методичних підходів до інтеграції технологій ШІ в освітні практики. Більшість ЗВО перебувають на етапі формування інституційних політик щодо регулювання використання ШІ-

інструментів, що зумовлює амбівалентність інтерпретацій допустимих практик як серед здобувачів освіти, так і серед науково-педагогічних працівників.

Таким чином, наукова актуальність порушеної проблематики зумовлена необхідністю концептуального переосмислення засад забезпечення академічної доброчесності в умовах цифрової трансформації освіти. Нагальною постає розробка комплексних міждисциплінарно обґрунтованих стратегій, спрямованих на гармонізацію використання інноваційних ІІТ-технологій із дотриманням етичних норм, академічних стандартів та принципів відповідальної науково-освітньої діяльності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У сучасному науковому дискурсі питання академічної доброчесності в умовах стрімкого розвитку генеративного ІІТ, зокрема ChatGPT, набуває особливої актуальності. Дослідження демонструють, що впровадження великих мовних моделей в освітній процес суттєво трансформує підходи до навчання, оцінювання та академічного письма у ЗВО. Зокрема, Л. Філіпенко, О. Думанський та О. Козак розкривають сутність академічної доброчесності, її принципи й відповідальність за порушення, а також аналізують сучасні виклики, зокрема використання ІІТ як потенційної форми недоброчесності [1].

Проблему академічної доброчесності в умовах поширення технологій ІІТ ґрунтовно аналізують С. Толочко, Н. Бордюг, Л. Міронець, наголошуючи на необхідності її дотримання всіма учасниками освітньо-наукового процесу [2].

Аналіз етичних і нормативних аспектів застосування генеративних систем штучного інтелекту в наукових дослідженнях здобувачів здійснюють Н. Комлик, М. Михаськова, І. Красильникова, акцентуючи на необхідності оновлення внутрішніх регламентів закладів вищої освіти [3].

Науковці С. Замрозович-Шадріна, О. Юденкова та С. Антошук наголошують на тому, що процеси цифровізації суттєво трансформують вимоги до відповідальності здобувачів освіти, а також переосмислюють основоположні принципи академічної доброчесності в умовах використання новітніх технологій, зокрема ChatGPT [4].

Інноваційні підходи до організації наукових досліджень у ЗВО в умовах цифрової трансформації розглядають С. Соболева, Г. Різак та В. Гаврик, підкреслюючи важливість поєднання автоматизованих технологій із розвитком аналітичного мислення в епоху ШІ [5].

Необхідність прозорого декларування використання ChatGPT та інших ШІ-технологій у роботах здобувачів освіти як однієї з умов дотримання принципів академічної доброчесності у ЗВО підкреслюють А. Цапко, С. Білецька, А. Ковтун [6].

На потенціалі ШІ для індивідуалізації навчання й розвитку критичного мислення, а також необхідності переосмислення підходів до академічної доброчесності через вплив генеративних технологій на освіту акцентують К. Певень, Н. Хміль та Н. Макогончук [7].

Дослідники Н. Гончар, Т. Цегельник та О. Шевченко зазначають, що поширення генеративного ШІ, зокрема ChatGPT, суттєво трансформує створення навчальних і наукових робіт, змінюючи характер академічного плагіату та логіку підготовки досліджень у вищій освіті [8].

Адаптацію університетського управління до викликів упровадження ШІ, зокрема ChatGPT, розглядають О. Скоробагатська, Л. Сидорук та Г. Різак, надаючи рекомендації щодо його ефективної інтеграції в освітній процес із дотриманням принципів академічної доброчесності [9].

Сприйняття ШІ в українській освіті вивчають І. Братусь, Г. Кузьменко та А. Волков, наголошуючи на етичних аспектах і зазначаючи, що COVID-19 та війна пришвидшили цифрову адаптацію й гнучкість освітян [10].

Грунтовний огляд сучасних цифрових платформ із вбудованими технологіями ШІ здійснює К. Недялкова, підкреслюючи їхній потенціал у забезпеченні прозорості та об'єктивності освітнього процесу [11].

На важливості формування адаптивного й етично орієнтованого освітнього середовища акцентують Л. Філіппова, В. Камінська та Л. Пилипчук [12].

Аналіз сучасних наукових досліджень засвідчує, що в умовах стрімкого розвитку технологій ШІ, зокрема ChatGPT, питання академічної доброчесності набуває особливої ваги для ЗВО. Поряд із ризиками її порушення, такими як плагіат, надмірна автоматизація виконання навчальних завдань і зниження рівня самостійності здобувачів освіти, окреслюються й потенційні переваги використання ШІ, пов'язані з підвищенням якості навчання, розвитком критичного мислення та формуванням цифрової етичної культури. У зв'язку з цим науковці наголошують на потребі оновлення освітніх політик, підходів до оцінювання та впровадження чітких етичних рекомендацій, водночас підкреслюючи важливість формування культури відповідальної академічної поведінки, що поєднує контроль і свідомий вибір здобувачів освіти.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Попри значну увагу дослідників до проблематики академічної доброчесності у ЗВО, вплив генеративних моделей ШІ, зокрема ChatGPT, залишається недостатньо дослідженим у низці принципових аспектів. Насамперед відкритими залишаються питання чіткого визначення меж допустимого та недопустимого використання інструментів ШІ в освітньому процесі, а також відсутності узгоджених критеріїв оцінювання студентських робіт, підготовлених із використанням цих інструментів.

Окремого розгляду потребує проблема адаптації чинних політик академічної доброчесності до нових технологічних умов, оскільки більшість

нормативних документів у ЗВО не враховують специфіки функціонування генеративного ШІ. Обмежено розробленими залишаються й механізми виявлення несанкціонованого використання ChatGPT та подібних систем, що ускладнює забезпечення прозорості й об'єктивності освітнього процесу. Крім того, актуальним є питання формування в здобувачів освіти цифрової відповідальності та етичних навичок роботи з інструментами ШІ.

Внесок цього дослідження полягає в комплексному аналізі впливу генеративних моделей ШІ, зокрема ChatGPT, на систему забезпечення академічної доброчесності у ЗВО та окресленні основних напрямів її адаптації до сучасних технологічних змін.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є аналіз впливу використання ChatGPT та інших генеративних систем штучного ШІ на дотримання принципів академічної доброчесності у ЗВО, виявлення основних ризиків і можливостей, пов'язаних із їх застосуванням в освітньому процесі, а також окреслення підходів до формування ефективних політик і практик забезпечення академічної доброчесності в умовах цифрової трансформації освіти..

Для реалізації поставленої мети сформульовано такі завдання:

- 1) дослідити вплив використання інструментів штучного інтелекту, зокрема ChatGPT, на організацію освітнього процесу здобувачів освіти та діяльність науково-педагогічних працівників;
- 2) охарактеризувати можливості застосування ChatGPT в освітній діяльності та визначити його потенціал як інструменту підтримки навчання;
- 3) виявити основні ризики та виклики, пов'язані з використанням генеративного штучного інтелекту в контексті дотримання принципів академічної доброчесності.

Виклад основного матеріалу дослідження. У сучасному освітньому середовищі ЗВО стрімкий розвиток цифрових технологій, зокрема систем ШІ,

істотно трансформує підходи до навчання, викладання та академічної взаємодії. Це надає нові можливості для підвищення ефективності й індивідуалізації освітнього процесу, водночас актуалізуючи проблеми забезпечення академічної доброчесності, авторства та відповідальності. У зв'язку з цим посилюється потреба в переосмисленні меж використання таких інструментів, оновленні підходів до оцінювання навчальних досягнень і формуванні сучасних етичних та нормативних засад регулювання застосування ШІ в університетському середовищі, а також у вивченні його впливу на поведінкові практики здобувачів освіти й викладачів [13].

З одного боку, ChatGPT може розглядатися як інтелектуальний асистивний інструмент навчальної підтримки, що сприяє опрацюванню складних навчально-наукових концептів, структуруванню інформації, формулюванню дослідницьких гіпотез, удосконаленню академічного письма та адаптованому поданню навчального матеріалу відповідно до потреб здобувачів освіти. У педагогічній практиці викладачів такі технології можуть бути інтегровані в процеси дидактичного проектування, розроблення тестових і компетентнісно орієнтованих завдань, а також у підвищення ефективності академічної комунікації зі здобувачами [14, с. 53]. З іншого – активне залучення генеративних моделей ШІ супроводжується низкою ризиків у сфері академічної доброчесності. Зокрема, йдеться про можливість несанкціонованого використання згенерованих текстових фрагментів у навчально-дослідницьких роботах без належного осмислення або коректного оформлення, що може розглядатися як різновид текстового плагіату або недоброчесного запозичення. Крім того, існує ризик зниження рівня когнітивної автономії та критико-аналітичного мислення здобувачів освіти внаслідок надмірної залежності від автоматизованих відповідей систем штучного інтелекту.

Для викладацького корпусу поява зазначених технологій зумовлює необхідність концептуального перегляду методології оцінювання результатів навчання. Традиційні письмові форми контролю знань поступово втрачають валідність як інструмент об'єктивної діагностики сформованості компетентностей, що актуалізує впровадження альтернативних форм оцінювання, таких як усна інтерв'юалізація, кейс-орієнтоване навчання, проєктно-дослідницька діяльність та завдання з підвищеним рівнем когнітивної складності, спрямовані на розвиток аналітичного й синтетичного мислення [15].

Окремого значення набуває формування цифрової компетентності та етичної культури використання інтелектуальних технологій, що передбачає усвідомлене сприйняття таких систем як інструментів когнітивної підтримки, а не заміни індивідуальної інтелектуальної діяльності здобувача освіти [16].

Варто також враховувати, що сучасні програмні засоби для виявлення текстів, згенерованих ШІ, не є абсолютно надійними інструментами. Вони базуються на статистичних моделях і ймовірнісних алгоритмах, тому можуть помилково класифікувати авторський академічний текст як створений ШІ, особливо якщо він має формалізований стиль або високий рівень узагальнення. Це створює етичний ризик хибного звинувачення здобувачів освіти в порушенні академічної доброчесності. У зв'язку з цим постає необхідність чіткого нормативного розмежування допустимих і недопустимих форм використання інструментів ШІ в освітньому процесі, а також упровадження прозорих процедур перевірки, які враховують контекст створення роботи, а не лише автоматизовані індикатори. Оновлені підходи, закріплені в сучасних редакціях політик академічної доброчесності та відповідних нормативних актах, зокрема Законі України «Про академічну доброчесність» [17], спрямовані на баланс між інноваційністю освітніх практик і захистом прав автора.

Таким чином, ChatGPT та подібні генеративні системи не становлять іманентної загрози академічній доброчесності, однак їхній вплив є контекстуально зумовленим та залежить від нормативно-правового регулювання, інституційної освітньої політики ЗВО та рівня академічної відповідальності учасників освітнього процесу. В умовах цифрової трансформації освіти пріоритетним завданням є не заборона використання інноваційних технологій, а їхня етично виважена, методологічно обґрунтована та педагогічно доцільна інтеграція в академічне середовище.

У контексті інтенсифікації процесів цифрової трансформації освітнього середовища та поширення генеративних моделей ШІ особливої актуальності набуває комплексний науково-методологічний аналіз функціональної ролі ChatGPT як інтелектуального інструменту підтримки освітнього процесу у ЗВО. Його операційний потенціал охоплює широкий спектр дидактичних і когнітивно-евристичних завдань: інформаційно-аналітичну підтримку, фасилітацію навчальної діяльності, а також розвиток критичного мислення, дослідницьких і метакогнітивних компетентностей здобувачів вищої освіти.

При цьому інтеграція великих мовних моделей в академічний дискурс і освітньо-наукові практики детермінує необхідність переосмислення принципів академічної доброчесності в умовах цифрової епохи. Це зумовлює потребу у формуванні нормативно-етичних та методологічних рамок регламентації використання систем ШІ, зокрема з урахуванням ризиків генерації недостовірної інформації, підміни авторського внеску та трансформації традиційних механізмів оцінювання навчальних досягнень [18, с. 407]. Відтак застосування подібних технологій потребує системного, науково обґрунтованого підходу, що ґрунтується на принципах прозорості, відповідальності та дотримання академічної доброчесності (табл. 1).

Таблиця 1

Освітні можливості використання ChatGPT у ЗВО.

<i>Напря́м використання</i>	Короткий зміст	Освітній ефект
<i>Пояснення та структурування навчального матеріалу</i>	Надання структурованої інформації, пояснення складних тем у спрощеній формі	Підвищення ефективності самостійного навчання та індивідуалізація освіти
<i>Розвиток критичного мислення</i>	Порівняння наукових підходів, формування аргументації, аналіз альтернатив	Стимулювання аналітичного мислення та навчальної автономії
<i>Підтримка академічного письма</i>	Допомога зі структурою текстів, стилем, формулюваннями та граматику	Формування навичок академічної комунікації та наукового письма

Джерело: узагальнено авторами за [19; 20].

Як бачимо з таблиці 1, використання ChatGPT у ЗВО має багатовекторний характер і охоплює як когнітивно-освітній, так і інструментально-комунікативний виміри освітнього процесу. Найбільш виразно простежується його потенціал у підтримці самостійного навчання, розвитку критичного мислення та вдосконаленні навичок академічного письма. Водночас наведені напрями свідчать, що ефективність застосування зазначеного інструменту безпосередньо залежить від педагогічно виваженого використання та чіткого визначення меж його інтеграції в освітню діяльність.

Проте варто зауважити, що використання ChatGPT в освітньому процесі зумовлює низку викликів, пов'язаних із дотриманням принципів академічної доброчесності. Зокрема, існує ризик некритичного копіювання згенерованого контенту, що може призвести до порушення вимог щодо самостійності виконання навчальних завдань. У зв'язку з цим особливого значення набуває

формування в здобувачів освіти цифрової грамотності та етичної відповідальності за використання інструментів ШІ [18, с. 411].

Отже, ChatGPT доцільно розглядати не як засіб автоматизації навчальної діяльності, а як допоміжний інструмент, що розширює можливості освітнього процесу. Його ефективність безпосередньо залежить від педагогічного дизайну, рівня цифрової компетентності користувачів та чітко визначених правил академічного використання. У такому випадку він може бути важливим елементом сучасного освітнього середовища, сприяючи підвищенню якості навчання за умови дотримання принципів академічної доброчесності.

Умови стрімкої цифрової трансформації суспільства та активного розвитку генеративного ШІ суттєво змінюють підходи до організації освітнього й наукового процесу у ЗВО. Використання таких систем, як ChatGPT та інших генеративних моделей, надає нові можливості для навчання, пошуку інформації, підготовки текстів і підтримки дослідницької діяльності. Водночас поширення цих технологій актуалізує проблему дотримання принципів академічної доброчесності та потребує переосмислення традиційних уявлень про авторство, самостійність виконання завдань і межі допустимого використання цифрових інструментів [21, с. 158].

Одним із найбільш дискусійних питань є проблема академічного авторства та індивідуальної інтелектуальної відповідальності. Сучасні генеративні системи здатні створювати тексти, що відповідають стилістичним і структурним вимогам наукового дискурсу, через що стає складніше визначити ступінь самостійності виконання роботи. За таких умов виникає ризик прихованого привласнення згенерованого контенту без належного зазначення використаних цифрових інструментів, що суперечить принципам академічного цитування, прозорості та доброчесності.

Не менш важливою є проблема визначення межі між допустимою академічною підтримкою та порушенням етичних норм. Наразі в багатьох ЗВО ще не сформовано чітких правил використання генеративного ШІ в освітньому процесі, що зумовлює різні підходи до трактування його ролі – від допоміжного інструменту для організації роботи до фактичної заміни інтелектуальної діяльності здобувача освіти. Подібна невизначеність може сприяти формуванню залежності від цифрових сервісів і поступовому зниженню рівня критичного мислення, аналітичних умінь та дослідницької самостійності [22, с. 188].

Окрему увагу привертає проблема достовірності згенерованої інформації. Генеративні моделі можуть створювати переконливі за формою тексти, які водночас містять фактичні помилки, неточності або вигадані дані. Використання такої інформації без критичної перевірки становить ризик для якості наукових і навчальних матеріалів та суперечить принципам доказовості, об'єктивності й наукової відповідальності.

У зв'язку з цим змінюється й роль закладів вищої освіти та науково-педагогічних працівників. Актуалізується потреба в перегляді підходів до оцінювання результатів навчання, ширшому використанні усних форм контролю, проєктних і дослідницьких завдань, а також розвитку цифрової грамотності здобувачів освіти. Важливим завданням є формування культури відповідального використання штучного інтелекту, що ґрунтується на принципах прозорості, етичності та усвідомлення меж застосування цифрових технологій. Ігнорування цих змін може негативно вплинути на якість освітніх результатів і рівень довіри до академічного середовища [23, с. 166].

Водночас окремої уваги потребує критичне ставлення до систем автоматичного виявлення текстів, згенерованих ШІ. Сучасні AI-детектори не забезпечують абсолютної точності, оскільки працюють на основі ймовірнісних моделей і можуть помилково визначати авторські тексти як

згенеровані або, навпаки, не виявляти використання штучного інтелекту. У зв'язку з цим результати таких перевірок доцільно розглядати лише як допоміжний інструмент аналізу, який потребує додаткової експертної оцінки та врахування контексту виконання роботи (табл. 2).

Таблиця 2

Допустима сфера використання генеративного штучного інтелекту в освітньому процесі

<i>Дозволено (за умови прозорого декларування)</i>	<i>Не дозволено</i>
<i>Використання для пошуку ідей, структурування матеріалу та попереднього аналізу</i>	Подання повністю згенерованих текстів як власних без зазначення використання ШІ
<i>Мовна та стилістична редактура текстів</i>	Використання ШІ для виконання оцінюваних завдань замість здобувача
<i>Допоміжне пояснення складних концептів</i>	Приховане застосування генеративних систем у роботах, де передбачена перевірка індивідуального рівня знань і компетентностей
<i>Генерація чернеток із подальшим самостійним авторським доопрацюванням</i>	—

Джерело: узагальнено авторами

Таким чином, імплементація генеративної системи ШІ в освітньо-науковому просторі супроводжується комплексом багатовимірних ризиків, що охоплюють проблеми авторства, достовірності знань, етичної нормативності та педагогічної парадигми. Їх мінімізація передбачає консолідацію зусиль у межах міждисциплінарного підходу, модернізацію нормативно-правової бази та формування нової моделі академічної доброчесності, адаптованої до викликів цифрової епохи.

Висновки. Підсумовуючи, варто зазначити, що впровадження інструментів ШІ, зокрема ChatGPT, поступово змінює характер освітнього

процесу у ЗВО. З одного боку, такі технології розширюють можливості навчання, сприяють його індивідуалізації та підтримують розвиток самостійної пізнавальної діяльності здобувачів освіти. З іншого боку, вони актуалізують низку питань, пов'язаних із дотриманням принципів академічної доброчесності.

Найбільш чутливими залишаються проблеми автентичності виконання навчальних завдань, коректного використання згенерованого контенту та складності його верифікації в освітній практиці. Це вимагає переосмислення наявних підходів до організації освітнього процесу та оцінювання результатів навчання. Водночас результати дослідження свідчать, що за умови належного нормативного врегулювання та формування культури відповідального використання цифрових технологій, інструменти ШІ можуть ефективно функціонувати як допоміжний ресурс у навчанні, не порушуючи базових академічних стандартів.

Отже, забезпечення академічної доброчесності в умовах цифрової трансформації освіти потребує комплексного підходу, який поєднує педагогічні, етичні та технологічні рішення. Подальшого опрацювання потребують питання впливу генеративного ШІ на навчальну автономію здобувачів освіти, трансформацію ролі викладача, удосконалення систем оцінювання, а також визначення чіткіших меж допустимого використання таких технологій в освітньому середовищі.

Список використаних джерел

1. Філіпенко Л. В., Думанський О. В., Козак О. В. Академічна доброчесність в науковому та освітньому середовищі закладів освіти України: погляд крізь призму наявності штучного інтелекту. *Академічні візії*. 2023. № 19. DOI: <http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.7966703>

2. Толочко С., Бордюг Н., Міронець Л. Академічна доброчесність та штучний інтелект в освітній і науковій діяльності. *Інноваційна педагогіка*. 2023. Вип. 62. № 2. С. 25–32. DOI <https://doi.org/10.32782/2663-6085/2023/62.2.4>

3. Комлик Н. І., Михаськова М. А., Красильникова І. В. Академічна доброчесність у контексті використання ChatGPT та інших генеративних AI-систем у наукових дослідженнях здобувачів освіти. *Педагогічна Академія: наукові записки*. 2026. № 28. <https://doi.org/10.5281/zenodo.18870992>

4. Замрозович-Шадріна С. Р., Юденкова О. П., Антощук С. В. Навички майбутнього в процесі професійної підготовки майбутніх фахівців: як цифровізація змінює вимоги до освіти. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2024. Вип. 71, Т. 2. С. 216–221. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4863/71-2-33>

5. Соболева С. М., Різак Г. В., Гаврик В. Є. Інноваційні моделі наукових досліджень у закладах вищої освіти України в умовах цифрової трансформації. *Педагогічна Академія: наукові записки*. 2025. № 16. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.15050212>

6. Цапко А., Білецька С., Ковтун А. Цифрова етика та академічна доброчесність: виклики та можливості в епоху Інтернету. *Наукові інновації та передові технології*. 2023. № 13 (27). С. 882–893. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2023-13\(27\)-882-893](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2023-13(27)-882-893)

7. Певень К. О., Хміль Н. А., Макогончук Н. В. Вплив штучного інтелекту на зміну традиційних моделей навчання та викладання: аналіз технологій для забезпечення ефективності індивідуальної освіти. *Перспективи та інновації науки*. 2023. №. 11 (29). С. 306–316. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-4952-2023-11\(29\)-306-316](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2023-11(29)-306-316)

8. Гончар Н., Цегельник Т., Шевченко О. Академічна доброчесність у закладах вищої освіти: сучасні підходи, які використовуються для

запобігання плагіату. *Наукові інновації та передові технології*. 2025. № 2(42). С. 1269–1281. [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2025-2\(42\)-1269-1281](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2025-2(42)-1269-1281)

9. Скоробагатська О. І., Сидорук Л. М., Різак Г. В. Адаптація моделей управління в закладах вищої освіти до викликів штучного інтелекту та автоматизації оцінювання. *Академічні візії*. 2025. № 50. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.17851974>

10. Братусь І. В., Кузьменко Г. В., Волкова А. М. Деякі аспекти використання штучного інтелекту в українському навчальному процесі. *International Scientific Journal «Grail of Science»*. 2023. № 34. С. 278–282. DOI: <https://doi.org/10.36074/grail-of-science.08.12.2023.61>

11. Недялкова К. В. Використання технологій штучного інтелекту для оцінювання та взаємооцінювання здобувачів освіти. *Проблеми сучасних трансформацій*. 2025. № 9. DOI: <https://doi.org/10.54929/2786-9199-2025-9-08-04>.

12. Філіппова Л. В., Камінський В. В., Пилипчук Л. Л. Оцінювання ефективності інтеграції штучного інтелекту в навчальні програми закладів вищої освіти України. *Педагогічна академія: наукові записки*. 2025. № 14. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.14716220>.

13. Bittle K., El-Gayar O. Generative A. I and academic integrity in higher education: a systematic review and research agenda. *Information*. 2025. Vol. 16, № 4. Article 296. DOI: <https://doi.org/10.3390/info16040296>

14. Hrechka U. Integration of AR and VR into Architectural Design and Spatial Solution Verification Processes. *Emerging Frontiers Library for The American Journal of Interdisciplinary Innovations and Research*. 2025. Vol. 7 № 12. P. 48–60. DOI: [10.37547/tajir/Volume07Issue12-07](https://doi.org/10.37547/tajir/Volume07Issue12-07)

15. Антоненко Г. М., Терменжи Д. Є., Різак Г. В. Дослідження ролі дистанційних технологій у забезпеченні стійкості української вищої освіти.

Педагогічна Академія: наукові записки. 2025. № 19.

<https://doi.org/10.5281/zenodo.15779450>

16. Student perceptions of AI-assisted writing and academic integrity: ethical concerns, academic misconduct, and use of generative AI in higher education / B. Lund et al. *AI Education*. 2025. Vol. 1, № 1. Article 2. DOI: <https://doi.org/10.3390/aieduc1010002>

17. Про академічну доброчесність: Закон України № 4742-IX від 18.12.2025. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4742-20#Text> (дата звернення: 05.05.2026).

18. Chovriy S., Yakymenko S., Bielikova O., Kulish I., Chychuk A. Innovative smart technologies: editing, creation, and distribution of an interactive complex of multimedia educational materials. *Revista Conrado*. 2024. Vol. 20. № 101. P. 404–415. URL: <https://conrado.ucf.edu.cu/index.php/conrado/article/view/4188/3836> (дата звернення: 05.03.2026).

19. Peterson S. Addressing student use of generative AI in schools and universities through academic integrity reporting. *Frontiers in Education*. 2025. Vol. 10. Article 1610836. DOI: <https://doi.org/10.3389/feduc.2025.1610836>

20. Khara S. Artificial intelligence and deep learning in wedding photo and video content creation. *Педагогічна Академія: наукові записки*. 2025. № 17. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.15168074>

21. Novik K. Ethics and efficiency: exploring the benefits and challenges of ai in english teaching. *Collection of Scientific Papers «SCIENTIA»*. 2024. P. 156–160. URL: <https://previous.scientia.report/index.php/archive/article/view/2332> (дата звернення 04.05.2026).

22. Пінчук О., Малицька І. Відповідальне та етичне використання штучного інтелекту в дослідницькій і публікаційній діяльності. *Інформаційні*

технології і засоби навчання. 2024. Т. 100, № 2. С. 180–198. DOI:
<https://doi.org/10.33407/itlt.v100i2.5676>

23. Novik K. Leveraging artificial intelligence to enhance language acquisition: innovations in english teaching and learning. *Collection of Scientific Papers «SCIENTIA»*, 2024. P. 165–168. URL:
<https://previous.scientia.report/index.php/archive/article/view/2334> (дата звернення 04.03.2026).